

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 38/2005 vp

Valtioneuvoston selvitys Suomen puheenjohtajakauden alustavasta asialista-arviosta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 11 päivänä marraskuuta 2005 lähettänyt jatkokirjelmän 2. VNK 11.11.2005 asiassa Suomen puheenjohtajakauden alustavasta asialista-arviosta E 19/2005 vp ympäristövaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-erityisasiantuntija Eero Tuovinen, valtioneuvoston kanslia
- ylitarkastaja Liisi Klobut, ympäristöministeriö
- EU-koordinaattori Riku Eksymä, Metsäteollisuus ry
- kansainvälisten asiain päällikkö Hanna Martinpuro, Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Viitetiedot

Valiokunta on antanut asiasta aikaisemmin lausunnon YmVL 30/2005 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Valtioneuvoston selvitys sisältää päivitetyn Suomen puheenjohtajakauden asialista-arvion, joka sisältää myös näkemykset eri politiikkasektoreiden keskeisistä lainsäädäntöhankkeista ja muista painopisteistä. Ympäristöpolitiikkaan liittyen esille on otettu seuraavat hankkeet.

EU:n kestävä kehityksen strategian uudistamisesta päätetään 2006 kesäkuussa järjestettävässä Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Kestävän kehityksen vaatimukset pyritään ottamaan huomioon kaikessa yhteisön sisäisessä ja ulkoisessa toiminnassa. Erityisesti huomiota kiinnitetään poikkisektoraalisiin tavoitteisiin, kuten kestävä kulutuksen ja tuotannon edistäminen. Neuvosto valmistautuu aktiivisesti myös YK:n kestävä kehityksen toimikunnan (UNCSD)

seuraaviin kokouksiin, jotka pidetään vuosina 2006 ja 2007 keväällä. Näissä kokouksissa käsitellään seuraavia teemoja: energiaa kestävä kehitykselle, teollinen kehitys, ilmakä ja ilmansaasteet sekä ilmastonmuutos.

Tavoitteena on saada päätökseen kemikaali-asetusehdotuksen (REACH) käsittely vuoden 2006 aikana. Lisäksi kiirehditään kemikaalien merkintää ja luokitusta koskevan ehdotuksen (GHS) käsittelyä, jotta se tulee voimaan samaan aikaan REACH-asetuksen kanssa. Kemikaalien kielto- ja rajoitusdirektiivin muutosten käsitteilyä edistetään.

Yhteisön kuudetta ympäristöalan toimintaohjelmaa (2002—2011) on määrä tarkastella sen voimassaolon neljäntenä vuonna. Välitarkaste-

lun käsittelyä pyritään edistämään niin pitkälle kuin mahdollista.

Keväällä 2006 komission arvioidaan antavan ehdotuksensa kaikista seitsemästä temaattisesta strategiasta, jotka koskevat ilmanlaatua, jätteiden synnyn ehkäisyä ja kierrätystä, luonnonvarojen kestävä hallintaa, meriympäristöä, kaupunkiympäristöä, maaperän suojelua ja torjunta-aineiden kestävä käyttöä. Esillä ovat myös ilmanlaatua koskevat säädösehdotukset, joita ovat ilmanlaadun puitedirektiivi, ajoneuvoja koskevat ns. EURO V- ja EURO VI -määräykset sekä polttoaineiden laatua koskevan direktiivin tarkistaminen.

Vuonna 2006 edistetään jätteiden hallintaan liittyvien ehdotusten käsittelyä. Jätelainsäädännön uudistamisen tavoitteena on sekä yhteisön jätepolitiikan sisällöllinen kehittäminen että lainsäädännön yksinkertaistaminen.

Ilmastomuutoksen hillitseminen on keskeisesti esillä sekä kansainvälisellä tasolla että EU:n sisäisessä työssä. Kansainvälisellä tasolla pyritään edistämään prosessia, jonka tavoitteena on saavuttaa maailmanlaajuinen yhteisymmärrys siitä, miten YK:n ilmastopoliittisjärjestelmää tulee kehittää Kioton pöytäkirjan sitou-

muskauden jälkeen. Keskeisiä tehtäviä ovat aktiivinen valmistautuminen ja osallistuminen YK:n ilmastopoliittisjärjestelmän ja Kioton pöytäkirjan osapuolikokouksiin, jotka järjestetään 2006 syksyllä. Ilmastomuutokseen liittyvät kysymykset ovat myös keskeisellä sijalla EU:n transatlanttisessa vuoropuhelussa ja kolmasmaayhteistyössä, EU:n ja kolmansien maiden huippukokoukset mukaan lukien. Neuvosto jatkaa myös työtä yhteisön ja jäsenvaltioiden Kioton pöytäkirjan velvoitteiden täyttämiseksi. Tämä sisältää EU:n päästökauppajärjestelmän arvioinnin, josta komission on pääkauppadirektiivin mukaisesti määrä antaa kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuoden 2006 puolivälissä. Euroopan ilmastomuutosohjelman (ECCP) uuden vaiheen tuloksia edistetään. Neuvoston tavoitteena on edistää EU:n tavoitetta luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi vuoteen 2010 mennessä. Asiaa käsitellään komission tiedonannon pohjalta. Lisäksi vuoden 2006 keväällä järjestetään luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen 8. osapuolikokous ja ns. Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjan 3. osapuolikokous.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että valtioneuvoston asialista-arvio on tässä vaiheessa lähinnä kuvaileva, sillä lähtökohtana on luonnollisesti arvio Itävallan puheenjohtajuuskaudelta siirtävistä vireillä olevista hankkeista ja Suomen kaudelle osuvista kansainvälisistä kokouksista. Ympäristösektori tulee todennäköisesti muodostumaan laajaksi. Merkittävä piirre näyttäisi myös olevan merkittävien ympäristölainsäädäntöhankkeiden (kuten REACH) lisäksi useiden horisontaalisten ja strategisten ympäristökysymysten käsittelyn aloittaminen (temaattiset strategiat) tai välitarkastelu (6. ympäristöohjelma, ilmastomuutos). Myös poliittinen keskustelu uuden sukupolven ympäristöpolitiikasta alkaa vuoden 2006 aikana.

Keskeisiksi painopistealueiksi Suomen puheenjohtajakaudella on alustavasti nostettu ilmastomuutos, biodiversiteetti, kuudennen ympäristöohjelman mahdollinen välitarkastelu sekä ilmanlaatua, jätteitä ja luonnonvaroja sekä meriympäristöä koskevat temaattiset strategiat. Valiokunta pitää alustavia valintoja oikeansuuntaisina todeten, että priorisointimahdollisuuksiin vaikuttaa lopulta huomattavasti se, miten asioissa päästään Itävallan puheenjohtajakaudella eteenpäin. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota erityisesti seuraaviin näkökohtiin.

Itämeren voidaan unionin laajenemisen jälkeen pitää lähes EU:n sisämerenä. Tästä huolimatta on tosiasia, että Itämeren suojelukysymyksistä ovat kiinnostuneet lähinnä alueen ranta-alueet. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi

puheenjohtajakaudellaan nostaa aktiivisesti esiin Itämeren suojelutoimenpiteiden lisäämisen tarpeen. Mahdollisuus tähän voi nousta pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelman yhteydessä tai esimerkiksi meriympäristöä koskevan teemaattisen strategian käsittelyn yhteydessä.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen on keskeisesti esillä sekä EU:n sisäisessä työssä että kansainvälisellä tasolla. EU:n edelläkävijän aseman säilyttäminen ja vahvistaminen edellyttävät vahvaa panostusta monella tasolla. Erityinen haaste on EU:n vuoropuhelu kolmansien maiden kanssa. Valiokunta painottaa tavoitetta aktiivisesti edistää monenkeskisen sopimusjärjestelyn aikaansaamista vuoden 2012 jälkeiselle ajalle, jossa kaikki kehittyneet maat ja välttämättömät kehitysmaat ovat mukana, jotta voidaan saavuttaa EU:n hyväksymä ilmaston lämpenemisen pysäyttämisen tavoite (enintään 2 astetta).

Valiokunta pitää sekä ilmastonmuutoksen hillitsemisen että kestävä kehityksen tavoitteiden kannalta keskeisenä nykyistä suurempaa panostusta ympäristöteknologioiden edistämiseen. Lissabonin strategiassa painotetaan ympäristöteknologioiden edistämistä, mutta toimenpiteet jäävät kansalliselle tasolle, eikä EU:n tasolle esitetä toimenpiteitä. Valiokunta katsoo, että ympäristö- ja kilpailukykytavoitteiden kannalta olisi perusteltua edistää eurooppalaista uusien teknologioiden tutkimusta ja tuotekehitystä, jotta eurooppalaiset huippututkijat ja hyödyt jäävät Eurooppaan. USA on toistaiseksi valinnut ilmas-

tonmuutoksen hillitsemiseksi teknologiakehitykseen panostavan toimintamallin, mikä voi johtaa eurooppalaisen tutkimuksen jälkeen jäämiseen. Suomen tulisi siksi nostaa asia vahvasti esille esimerkiksi Lissabonin strategian, kuudennen ympäristöohjelman välitarkastelun tai tutkimuksen 7. puiteohjelman yhteydessä.

Suomella on myös hyvät edellytykset edistää kestävä kulutuksen ja tuotannon tavoitteita, sillä kesäkuussa valmistunut toimikunnan mietintö (Kestävä kehityksen ja tuotannon toimikunta (KULTU); Vähemmän enemmästä ja paremmin. Ehdotus kansalliseksi ohjelmaksi 16.6.2005) tarjoaa sille hyvän perustan. Meillä on siten korkeatasoista osaamista eri strategiatöihin; muun ohella erityisesti uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytöstä.

Valiokunta kiinnittää huomiota tarpeeseen pitää aktiivisesti yllä ympäristönäkökohtien yhdistämistä kaikkeen unionin toimintaan (ns. Cardiff-prosessi). Suomen erityinen vahvuus on unioniasioiden valmistelu eri ministeriöiden välisessä tiiviissä yhteistyössä. Suomen tulee puheenjohtajakaudellaan edistää tämän toimintamallin ulottamista neuvoston eri kokoonpanojen toiminnan kehittämiseen.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

että suuri valiokunta ottaa huomioon mitä tässä lausunnossa on esitetty.

YmVL 38/2005 vp — E 19/2005 vp

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pentti Tiusanen /vas	Antti Kaikkonen /kesk
vpj.	Heidi Hautala /vihr	Inkeri Kerola /kesk
jäs.	Christina Gestrin /r	Heikki A. Ollila /kok
	Susanna Haapoja /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Rakel Hiltunen /sd	Unto Valpas /vas
	Tuomo Hänninen /kesk	vjäs. Oras Tynkkynen /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.